মহাসাগৰ আৰু মহাদশে

অধ যায়

সাগৰখনইে সকল । ই স থলজ গ লকৰ সাত দশমাংশ সামৰ লিছৈ।ে ইয় াৰ উশাহ-নশািহ নৰি মল আৰু সুস থ। ই এক অপৰিসীম মৰুভূম,ি য'ত মানুহ কতেযি াও অকলশৰীয় া নহয় , কাৰণ তওঁ অনুভৱ কৰা যে জীৱনট ৱা চাৰিওফাল আল ড তি কৰি আছ।ে ... সাগৰ প ৰক্তৰি বশািল জলাশয় । গ ল'বট ৰ আৰম ভণ হিছৈলি ক'ব পাৰি সাগৰৰ পৰা আৰু ইয় াৰ সতৈ শেষে নহ'ব নকে কি নাে জান।ে ...

—জুলছ ভাৰ ন((১৮৭০)

চতি ৰ ২.১ মহাকাশৰ পৰা দখো পৃথৱীি (চন দ ৰ অনুসন ধান কক ষপথৰ ফট)। প ৰশান ত মহাসাগৰক কনে দ ৰ কৰ িএই দৃশ যট বাওঁফাল েআফ ৰকিা, ওপৰত ভাৰত আৰু এছযি াৰ কছিু অংশ, স ঁফাল েঅষ ট ৰলেযি া আৰু তলত এন টাৰ কটকাি।

দ্যবগি প ৰশ ন

১/ সাগৰ কি কি আৰু মহাদশে?
তওেঁল কৰ কি কি নাম আৰু ইয় াৰ বতিৰণ?

২/ মহাসাগৰ আৰু মহাদশেব ৰ েক কি দিশিত কৰ

> মানৱ জীৱনক ধেৰ পৃথৱীিত জীৱনক প ৰভাৱতি কৰবিন?

আহক আম ি আমাৰ গ ল'বল ৈউভত যাওঁ আৰু ইয় াক লাহলোহ ঘূৰাই দণ্ডিঁ। বা চন দ ৰৰ পৰা দখো পৃথৱীৰ ছবখিন চাওক। আপুন দিখো আটাইতক বৈ যাপক ৰংট ক?ি নীলা, স পষ টভাৱনে, কনি তু ই কি প ৰতনিধিতি ব কৰ?ে উত তৰট নশি চয় অনুমান কৰলিইে — সয়ে া 'পানী'। অৰ থাৎ পৃথৱীৰ পৃষ্ঠ ঠৰ বছেভিাগ অংশই আচলত পোনীৰ আবৃত — আচলত পৃষ্ঠ ঠৰ প ৰায় তনি চিতুৰ থাংশ। সইেবাবইে মহাকাশৰ পৰা চাল পৃথৱীখন বছেভিাগইে নীলা দখো যায় । সঁচাকয়ৈ আেদমি মহাকাশচাৰীসকল মেৰমৰে পৃথৱীখনক 'নীলা গ ৰহ' বুল িঅভহিতি কৰছিল।

আম গি ল'বত দখো আটাইতকটৈ ডাঙৰ জলভাগক 'সাগৰ' বুল িক ৱা হয ।

কনি তু পৃথৱীিৰ ছবখিনত (চতি ৰ ২.১) অন ততঃ আন এটা ৰং দখো যায , বাদামী। এই ৰং ভূমৰি, যযি চ গ লকীয অংশৰ এক চতুৰ থাংশতকাঁ অলপ বছে অংশ সামৰ লিছৈ।ে বৃহৎ ভূমকি 'ভূমপিৃষ ঠ' বুল িক ৱা হয , আৰু বৃহৎ অবৰিত বসি তৃতৰি ভূমকি 'মহাদশে' ব লা হয ।

পৃথৱীৰ জলবায ুগঢ দযি াত মহাসাগৰ আৰু মহাদশে দুয টাই অতি গুৰুত বপূৰ ণ ভূমিকা পালন কৰ।ে ইহঁত সেকল উদ ভদি আৰু প ৰাণীক ধেৰ জীৱনৰ সকল দশিত পে ৰভাৱ পলোয আৰু সযে হে মোনুহৰ জীৱনত প ৰভাৱ পলোয । আম তিওঁল কৰ প ৰভাৱ আমাৰ সমগ ৰ ইতহািস আৰু সংস কৃততি, আৰু আমাৰ দনৈন দনি জীৱনত দখেবিলগৈ।

DON'T MISS আউট

ভাৰতীয ন সনোৰ প ৰতীকত ছাম ন হ বৰুণাহ মূলমন ত ৰ আছে

(উচ চাৰণ 'শম ন বৰুণঃ'), যাৰ অৰ থ হছৈ,ে "হে বৰুণ আমাৰ বাবে শুভ হওক।"

এইট সাধাৰণত সোগৰ, আকাশ আৰু পানীৰ লগত জড তি বদৈকি দৱেতা বৰুণৰ আমন ত ৰণ।

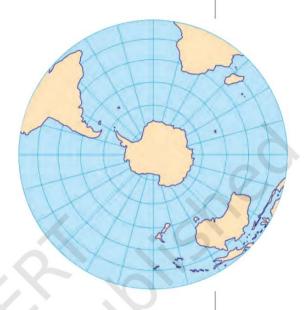
২৮

পানীৰ বতিৰণ আৰু...

পৃথৱীিত ভূম

যদিৰহেয , উত তৰ আৰু দক ষণি গ লাৰ ধৰ মাজত মহাসাগৰ আৰু মহাদশে সমানবেসি তৃত নহয ।

চতি ৰ ২.২। উত তৰ মৰেুৰ ওপৰৰ পৰা (বাওঁফাল)ে আৰু দক ষণি মৰেুৰ ওপৰৰ পৰা (স ঁফাল)ে দখো প ৱা পৃথৱীিৰ মানচতি ৰ।

চতি ৰ ২.২ ত দখেুওৱা মানচতি ৰ দুখন পৰীক ষা কৰা যাওক। ইয াত নীলা অ চলব ৰ সৰু সৰু সম প ৰসাৰণৰ লগতমেহাসাগৰৰ গেঠতি, যাৰ বভিনি ন নাম আছে — 'সাগৰ', 'ব', 'গালফ' ইত যাদি।

এই শব দব ৰৰ
সংজ া এই
পাঠ যপুথৰি শষেৰ
শব দক ষত আছে।

আহকচ ন অন বষেণ কৰ ঁ

Æ প ৰতটি মানচতি ৰত থকা বৃত তাকাৰ ৰখোব ৰক কি বুলি কি ৱা হয ? আৰু দুটা মৰেুৰ পৰা বকিৰিণ হ ৱা ৰখোব ৰক কি বুলি কি ৱা হয জাননে?ে (ইংগতি: আপুনি আগৰ অধ যায ত সহেঁব ৰ অধ যয ন কৰছিলি, কনি তু ইয াত সহেঁব ৰ বলেগে ধৰণে উপস থাপন কৰা হছৈ।ে)

Æ ক নট গ লাৰ ধত অধকি পানী থাক?ে Æ উত তৰ

গ লাৰ ধত পানীৰ ভূমৰি আনুমানকি অনুপাত কমিান হ'ব পাৰবেুল িআপুন িভাব?ে আৰু দক ষণি গ লাৰ ধত? গ টত আল চনা কৰক।

Æ সকল সাগৰ ইট ৱে সেটি ৰ লগত সংযুক ত নকে, নি ইহঁতৰ মাজত বচি ছদে আছ*ে*?

সাগৰব ৰ েএকলেগ ে ৰহট ত উপলব ধ পানীৰ বছেভিাগইে ধৰ িৰাখ।ে কনি তু এই সাগৰীয পানী নমিখীয া আৰু মানুহক ধেৰ পি ৰায ব ৰ স থলজ প ৰাণীৰ খ ৱাৰ অনুপয গী। আনহাত,ে মঠিা পানীয েগ ৰহট ৰ জলসম পদৰ অতি কিম অংশ গঠন কৰ;ে ইয াক হমিবাহ, নদী, হ ৰদ, বায ুমণ ডল আৰু মাটৰি তলতও প ৱা যায (শষেট ক 'ভূগৰ ভস থ পানী' বুল িক ৱা হয)।

ভাবি চাওকচ ন

যদ এই গ ৰহট ত পানীৰ ইমান প ৰচুৰতা আছে, তনে ত েকযি ইমান 'পানীৰ অভাৱ' বা 'পানীৰ সংকট'ৰ কথা ক ৱা হছৈ?

পানী ৰাহ িকৰাৰ ক কি উপায় ৰ বষিয় ে আপুন িসচতেন? ঘৰত, আপ নাৰ স কুলত, আপ নাৰ গাঁও, চহৰ বা চহৰত ক নব ৰ অনুশীলন কৰা দখেছি?

মহাসাগৰ

৩২ নং পৃষ ঠাৰ ২.৩ নং চতি ৰত দখেুওৱা বশি বৰ মানচতি ৰত আম পাঁচটা মহাসাগৰ পৰ যবকে ষণ কৰবি পাৰ — প ৰশান ত মহাসাগৰ, আটলাণ টকি মহাসাগৰ, ভাৰত মহাসাগৰ, আৰ কটকি মহাসাগৰ আৰু দক ষণি (বা এন টাৰ কটকি) মহাসাগৰ।

যদওি আমি পাঁচটা মহাসাগৰৰ তালিকা প ৰস তুত কৰছি , তথাপওি মানচতি ৰৰ পৰা স পষ ট যে সহেঁব ৰ প ৰক্তত পৃথক নহয । মানচতি ৰত ইহঁতক বভািজতি কৰা ৰখোব ৰ নযি মতক বৈছে নহয — প ৰাক্তকি জগতখন এন সীমা অনুসৰণ নকৰ।ে উদাহৰণস বৰূপ,ে সাগৰৰ পানী বভিনি ন সাগৰৰ মাজৰে অহৰহ বথৈ থাক,ে যাৰ ফলত সাগৰীয জীৱৰ এক সমৃদ ধ বচৈতি ৰ য বজাই ৰাখ।ে একাধকি সাগৰৰ ওপৰৰে বেহুত উদ ভদি আৰু প ৰাণীৰ প ৰজাত পি ৱা যায় ।

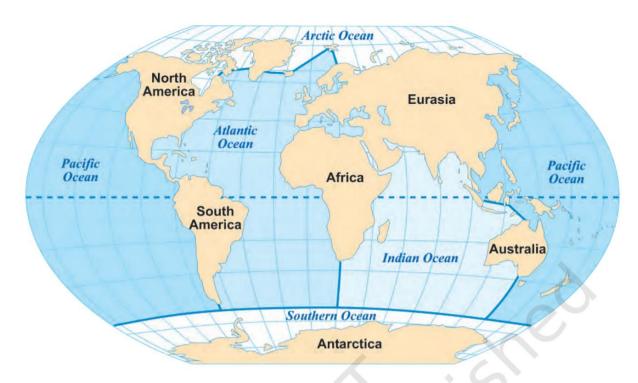
সাগৰীয উদ ভদিত শলোই নামৰ ক ষুদ ৰ ক ষুদ ৰ উদ ভদি আৰু সকল ধৰণৰ সাগৰীয শাক-পাচলি অন তৰ ভুক ত; সাগৰীয প ৰাণীব ৰ হাজাৰ হাজাৰ প ৰজাতৰি ৰঙীন মাছ, ডলফনি, তমি আৰু অগণন ৰহস যময গভীৰ সাগৰীয জীৱৰ গঠিত। সূৰ য যৰ প হৰৰ পৃষ ঠৰ পৰা আন ধাৰ গভীৰতালকৈ সোগৰৰ প ৰতটি অংশৰ নজিস ব বচৈতি ৰময জীৱৰূপ আছ।ে সাগৰীয :
সাগৰ আৰু সাগৰৰ
লগত জড তি বা
প ৱা যায ।

উদ ভদি:

ক ন বশিষে আ চল বা সময ৰ উদ ভদিৰ জীৱন।

প ৰাণীজ:
ক ন বশিষে
অ চল
বা সময ৰ
প ৰাণী জীৱন।

क्ष्यक्रा(श्र⊲

চতি ৰ ২.৩। পাঁচখন মহাসাগৰ, ইয াৰ গতানুগতকি সীমা আৰু মহাদশেসমূহ দখেুওৱা বশি বৰ মানচতি ৰ

আহকচ ন অন বষেণ কৰ '

পাঁচটা মহাসাগৰৰ সথান নৰি ণয কৰক আৰু তলৰ তালকি৷খনত ইহঁতৰ অন তৰ গত গ লাৰ ধবা গ লাৰ ধচহি নতি কৰক।

	উত তৰ	দক ষণিৰ
	গ লাৰ ধ	গ লাৰ ধ
প ৰশান ত মহাসাগৰ		
আটলাণ টকি মহাসাগৰ		
ভাৰত মহাসাগৰ		
দক ষণি মহাসাগৰ		
আৰ কটকি মহাসাগৰ		

মানচতি ৰত দখো যায যথেপ ৰশান ত মহাসাগৰ সকল তক্ট ডাঙৰ, তাৰ পছিত আটলাণ টকি মহাসাগৰ। ভাৰত মহাসাগৰ তৃতীয বৃহত তম হ ৱাৰ বপিৰীতদেক ষণি মহাসাগৰ চতুৰ থ স থানত আছে।

আটাইতকলৈ সৰুট হ'ল আৰ কটকি মহাসাগৰ।

সাগৰৰ মানচতি ৰখনসে পষ ট কৰি দিয়ি াৰ দৰ,ে মূল সীমাৰ… দক ষণিদেক ষণি মহাসাগৰৰ বাহৰিওে ভাৰত মহাসাগৰ উত তৰ েএছযি া, পশ চমি আফ ৰকাি আৰু পূব অেষ ট ৰলেযি া।

ভাৰতৰ দুয কাষভোৰত মহাসাগৰৰ দুটা অংশ পাওঁ — পশ চমি েআৰব সাগৰ আৰু পূব েবংগ উপসাগৰ।

চতি ৰ ২.৪ (স ঁফালং)। ভাৰতৰ এই মানচতি ৰখন ১.৬ চতি ৰৰ দৰইে, কনি তু আৰব সাগৰ আৰু বংগ উপসাগৰৰ সংয জনৰে।ে লগতভোৰতৰ দুটা প ৰধান দ বীপ গ টও চহি নতি কৰা হছৈ (তলত 'দ বীপ'ৰ উপখণ ড চাওক)।

মহাসাগৰ আৰু দুৰ য গ

এই অধ যায ৰ আৰম ভণতি েপৃথৱীৰ ছবখিনল ৈউভতি গ'ল হেয ত আপুন সিমগ ৰ বশি বত েবগা আকৃতি লক ষ য কৰছি।ে আপুন অনুমান কৰলিনে যে সেইব ৰ ক?ি ডাৱৰৰ বৃহৎ গ ট। এন েডাৱৰ মেহাদশেব ৰল বৈৰষুণ আন;ে উদাহৰণস বৰূপ,ে ভাৰতত আমিপি ৰতি গ ৰীষ মকালত আশা কৰা বাৰষািৰ বৰষুণৰ উৎপত তি সাগৰৰ পৰাই হয — এন েবৰষুণৰ অবহিন আমাৰ কৃষ আৰু সকল জীৱন ক ষতি গ ৰস ত হ'ব। কনি তু সাগৰত প ৰাষ ধুেমুহাৰ জন মও হয — অত যন ত বৰষুণ বা অতি প ৰবল বতাহৰ সতৈ হেংস ৰ পৰিঘটনা, যনে ঘূেৰ ণীবতাহ, যযি ে

বশি বৰ উপকূলীয অ চলসমূহৰ ব যাপক ক ষত িকৰবি পাৰ।ে

ছুনামী হছৈ সোগৰৰ পৰা উদ ভৱ হ ৱা আন এক প ৰাকৃতকি দুৰ য গ। ই সাধাৰণত েপ ৰচণ ড ভূমকিম প বা সাগৰৰ তলৰ আগ নযে গৰিৰি বসি ফ ৰণৰ ফলত হ ৱা এক বশািল আৰু শক তশািলী ঢ । চুনামীয় হোজাৰ হাজাৰ কলি মটিাৰ যাত ৰা কৰবি পাৰ

আৰু উপকূলীয অ চল ডুবাই পলোয , যাৰ ফলত ব যাপক ক ষত হিয ।

DON'T MISS আউট

২০০৪ চনৰ ২৬ ডচিমে বৰত ভাৰতৰ লগতে ভাৰত মহাসাগৰৰ আশ-েপাশ থেকা আন ১৩খন দশেত এক শক তশালী এজনৰ আঘাত হানছিলি
ইণ ড নছেযি াত হ ৱা ভূমকিম পৰ ফলত হ ৱা ছুনামী। অধকি
দুলাখতকওৈ অধকি ল কপে ৰাণ হৰুেৱাল।ে ভাৰতত আন দামান আৰু নকি বৰ
দ বীপপু জ (ওপৰৰ চতি ৰ ২.৪ চাওক, আৰু আৰু তলত 'দ বীপ' উপখণ ড চাওক)
আৰু তামলিনাডু আৰু কৰোলাৰ উপকূল গুৰুতৰভাৱে পে ৰভাৱতি হছৈলি আৰু বহু ক ষতি
আৰু জীৱন হৰুেৱাইছলি।

এনছেুনামী বৰিল যদওি অতি ধি বংসাত মক। ভাগ য ভাল যে
প ৰায় উেপকূলত খুন দা মৰাৰ আগতইে ধৰা পলোব পাৰ।ি এন ে'আগতীয় া
সতৰ কবাণী ব যৱস থা'ত বহু দশে সেহয় গতিা কৰ।ে
বশিষেক ৈভাৰত মহাসাগৰৰ চুনামী সতৰ কবাণী ব যৱস থা আছে, য'ত ভাৰতক ধেৰি
বহু দশেৰ অৰহিণা আছে।ে ইয় াৰ ফলত জীৱন আৰু সম পত তৰি সুৰক ষাৰ
ব যৱস থা ল ৱাত সহায় হয় ।

জীৱন আৰু সম পত তৰি ক ষতৰি কাৰণ হ ৱা পৰঘিটনাসমূহ দুৰ য গ ব যৱস থাপনাৰ অধীনত চম ভাল িল ৱা হয । ভাৰতৰ নজিস ব আছে সকল ধৰণৰ দুৰ য গৰ সতৈমে কাবলাি কৰবিলগৈৰাষ ট ৰীয দুৰ য গ ব যৱস থাপনা কৰ তৃপক ষ' (পৰৱৰ তী অধ যায ত আৰু উদাহৰণ আমি চাম)।

মহাদশেসমূহ

মহাসাগৰৰ মানচতি ৰত মহাদশেসমূহ দখো যায (চতি ৰ ২.৩)। কমিান গণনা কৰবি পাৰ? উত তৰট ইমান সহজ নহয , কযি ন সইেব ৰক কইেবাটাও ধৰণৰে গণনা কৰবি পাৰ।ি আমাৰ পছন দৰ ওপৰত নৰি ভৰ কৰি আমি চাৰৰি পৰা সাতখনৰ ভতিৰৰ যকি ন সংখ যক মহাদশেৰ তালকিাভুক ত কৰবি পাৰ ! ইয াত কযি আছ:

উত তৰ আমৰেকাি আৰু দক ষণি আমৰেকািক সাধাৰণত দুখন মহাদশে বুলি গণ য কৰা হয ; কনি তু যদি একক ভূখণ ড হচািপ দেখাে যায তনে ত ইহঁতক এক বুলওি ধৰবি পাৰা।

ইউৰ প আৰু এছযি াক সাধাৰণতে দুখন মহাদশে বুল গিণ য কৰা হয যদণ্ডি মানচতি ৰখনে সে পষ ট কৰি দিয়ি যে ইেহঁত েএকক ভূখণ ড গঠন কৰ।ে ঐতহািসকি আৰু সাংস কৃতকি কাৰণত ইউৰ পৰ বৱিৰ তন বহুত বলেগে

এছযি াৰ পৰা, যাৰ বাবে ইহঁতক দুখন মহাদশে হচিাপ চোব পাৰ।ি ভূতত ত ববদিসকল েঅৱশ য ইহঁতক প ৰায ে'ইউৰছেযি া' নামৰ একক মহাদশে হচিাপ গণ য কৰ।ে

আফ ৰকিা আৰু ইউৰছেযি াক সাধাৰণতদেুখন মহাদশে হচিাপগেণ য কৰা হয যদওি কতেযি াবা এখন মহাদশে হচিাপগেণ য কৰা হয ।

এটা টবেলত বভিনি ন গণনাৰ সাৰাংশ দণ্ডি:

মহাদশেৰ সংখ যা (বৰ ণানুক ৰমር)		
চাৰখিন মহাদশে	আফ ৰকিা-ইউৰছেযি া, আমৰেকিা, এন টাৰ কটকিা, অষ ট ৰলেযি া	
পাঁচখন মহাদশে	আফ ৰকাি, আমৰেকাি, এন টাৰ কটকাি, অষ ট ৰলেযি া, ইউৰছেযি া	
ছয খন মহাদশে	আফ ৰকিা, এন টাৰ কটকিা, অষ ট ৰলেযি া, ইউৰছেযি া, উত তৰ আমৰেকিা, দক ষণি আমৰেকিা (এইট ৩২ পৃষ ঠাৰ চতি ৰ ২.৩ত প ৰতফিলতি হছৈ()	
সাতখন মহাদশে আফ ৰিকা, এ	্ৰন টাৰ কটকাি, এছযি া, অষ ট ৰলেযি া, ইউৰ প, উত তৰ আমৰেকাি, দক ষণি আমৰেকাি	

কাৰ যক ষতে ৰত সাতখন মহাদশেৰ শষেৰ তালকিাখনইে আটাইতকবৈছে গি ৰহণ কৰা আৰু ব যৱহৃত।

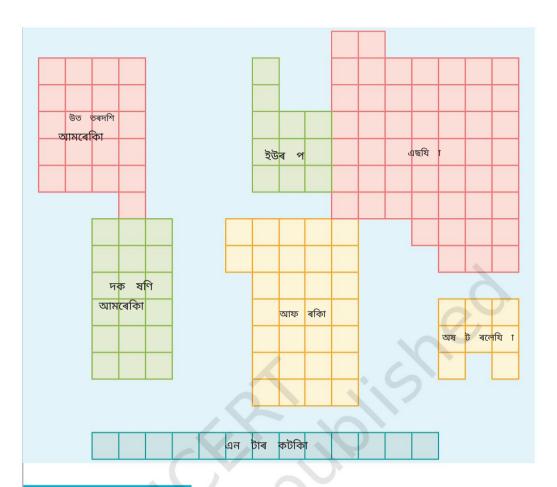

DON'T MISS আউট

আপুন হিয ত অলমি পকি গমেছৰ অন যতম
প ৰতীক পাঁচটা অলমি পকি আঙঠি দখেছি।ে বশি বৰ
বভিনি নপ ৰান তৰ ক ৰীড াবদিৰ সমাৱশেৰ
প ৰতীক। এই আঙঠবি ৰক পাঁচখন বসতপি ৰধান
মহাদশেক প ৰতনিধিতি ব কৰবিলবৈ বাছলি ৱা হছৈলি
— আফ ৰকাি, আমৰেকাি, এছযি া, অষ ট ৰলেযি া
আৰু ইউৰ পা

এতযি া ৩৬ নং পৃষ ঠাৰ ডায গে ৰামট চাওঁ আহক, যটি সাতখন মহাদশেৰ তালকািৰ ওপৰত ভতি তি কৰি তিয়ে াৰ কৰা হছৈ।ে ইয াত ইহঁতৰ প ৰকৃত আকৃতি দিখুেওৱা নহয , বৰ চ ইহঁতৰ আপকে ষকি আকাৰহদেখুেওৱা হছৈ।ে

আহকচ ন অন বষেণ কৰ

Æ বৰ গৰ সংখ যা গণনা কৰ িআটাইতক ৈডাঙৰ মহাদশে আৰু সৰু মহাদশেৰ নাম লখি।।

Æ ক নট ডাঙৰ — উত তৰ আমৰেকাি নদেক ষণি আমৰেকাি? আফ ৰকাি নডেত তৰ আমৰেকাি? এন টাৰ কটকাি নতেষ ট ৰলেযি া?

ইউৰ প আৰু এছযি াৰ বাবে এটা ৰং ৰাখি ডায াগ ৰামট পুনৰ ৰং কৰক আৰু ফলাফলট ৰ নাম সলন কিৰ িইউৰছেযি া' কৰক ।

ইয াৰ আকাৰ দক ষণি আমৰেকািৰ সতৈে তুলনা কৰক।

Æ সৰুৰ পৰা আৰম ভ কৰি মহাদশেৰ তালকাি লখাি

আটাইতকৈ ডাঙৰ।

দ বীপপু জ

যদি আপুনি এই অধ যায় ৰ আগতে (চতি ৰ ২.২ আৰু ২.৩) মানচতি ৰ দুখন ভালদৰ পেৰ যবকে ষণ কৰছি,ে তনে ত আপুনি হয় ত সইেট লক ষ য় কৰছি

মহাদশেসমূহত সকল ভূখণ ড অন তৰ ভুক ত কৰা হ ৱা নাই। কছিুমান সৰু সৰু মাট িএৰ দিযি া হছৈ;ে চাৰওিফাল পোনীৰ আগুৰ থিকা, ইহঁতক দ বীপ বুল িক ৱা হয । (মহাদশেব ৰ পানীৰ আগুৰ আছে, কনি তু ইমান ডাঙৰ হ ৱাৰ বাব েইহঁতক দ বীপ বুল িগণ য কৰা নহয ।)

এই গ ৰহত লাখ লাখ দ বীপ আছে, অত বিলেগে আকাৰৰ।

DON'T MISS আউট

গ ৰীণলণে ড বশি বৰ আটাইতকটৈ ডাঙৰ দ বীপ (গ ল'ব বা মানচতি ৰত ইয় াক বিচাৰি উলিয়ি াওক)। আপুন ি ১০ টাৰ এলকো য গ কৰবি লাগবি ভাৰতৰ বৃহত তম ৰাজ যসমূহে ইয় াৰ আকাৰ লাভ কৰবিলগৈক ষম হছৈছে। ভাৰতত ১৩০০ৰ অধকি সৰু সৰু দ বীপ আছা! সাইব ৰৰ ভতিৰত দুটা প ৰধান গ ট আছা — বংগ উপসাগৰৰ আন দামান আৰু নকি বৰ দ বীপপু জ আৰু আৰব সাগৰৰ লক ষদ বীপ দ বীপপু জ (চতি ৰ ২.৪ চাওক)।

১৯৮১ চনৰ পৰা ভাৰতীয এন টাৰ কটকাি কাৰ যসূচীয় ে অতি ঠাণ ডা জলবায ু আৰু কঠ ৰ পৰৱিশেৰ মহাদশে এন টাৰ কটকাি অন বম্বেণ কৰি আহছি (চিত ৰ ২.১ৰ তলৰ বগা বসি তৃতি চাওক, যটি বছেভিাগইে বৰফ)। ১৯৮৩ চনত ভাৰত েতাত প ৰথমট বজৈ ানকি ভতি তিষি টচেন স থাপন কৰা, যাৰ নাম 'দক ষণি গংগ ত ৰী' (পছিত আৰু দুটা ঘাটি স থাপন কৰা হয)। ভাৰতীয বজি ানীৰ প ৰায ৪০টা দল েএই সুদূৰ অ চলত বশিষেক জৈলবায ু আৰু পৰবিশেৰ বৱিৰ তনৰ ওপৰত গৱ্যেবাা কৰছি।ে বজি ানীসকল থেকা বসতসি থলত পুথভিঁৰাল আনক ডাকঘৰও আছে!

মহাসাগৰ আৰু জীৱন

মহাসাগৰ আৰু মহাদশে পৰৱিশেৰ অতি গুৰুত বপূৰ ণ অংশ আৰু ই আমাৰ জীৱনৰ বছেভািগ দশিত পে ৰভাৱ পলােয , যদওি আমি লিক ষ য নকৰ । আমি উল লখে কৰছি ঁয়ে মহাসাগৰব ৰা মহাদশেব ৰলাৈ বৰষুণ পঠিয় ই; এইট পৃথৱীিৰ জলচক ৰৰ অংশ, যটি আপুনি বিজি ানত অধকি অধ যয় ন কৰি। সাগৰ অবহিন,ে কাৰণ… উদাহৰণস বৰূপ,ে বৰষুণ নহ'লহতৈনে! পৃথৱীখন মৰুভূম হি'লহতৈনে। তদুপৰি বিশি বৰ আধাতক অধকি অক সজিনে সাগৰৰ উদ ভদিৰ দ বাৰা উৎপন ন হয , যাৰ বাবে ইয় াক 'গ ৰহট ৰ হাওঁফাওঁ' বুল কি ৱা হয । সযে হে পৃথৱীৰ জলবায ু নিয় ন ত ৰণ আৰু জীৱ-জন তু বজাই ৰখাত মহাসাগৰসমূহ গুৰুত বপূৰ ণ ভূমিকা পালন কৰ।ে

মহাসাগৰব ৰ আন বহু দশিত মানৱতাক গভীৰভাৱ পে ৰভাৱতি কৰছি। প ৰাথমকি কালৰ পৰা মানুহ আন অ চলল পৈ বব ৰজন কৰবিল, সকল ধৰণৰ সামগ ৰীৰ ব যৱসায় কৰবিল, সামৰকি অভযািন চলাবল, আৰু মাছ ধৰাৰ জৰ্য় ত খাদ যৰ উৎস হিচাপ সোগৰ আৰু সাগৰ ব যৱহাৰ কৰি আহছি। সমগ ৰ বশি বত উপকূলীয় মানুহৰ সংস কৃতকি সাগৰ পুষ টি দিছি। প ৰায় সকল ৰ মোজত সাগৰ, সাগৰীয় দৱীে-দৱীে, সাগৰীয় দানৱ আৰু সাগৰৰ পৰা অহা ধন-সম পত তৰি বষিয় কোহনী আৰু কিংবদন তি আছে— সাগৰৰ বপিদৰ বষিয় ওে আছে যদিও তওঁল কৰ আশীৰ বাদ আছে।

DON'T MISS আউট

ৰাষ ট ৰসংঘই ৮ জুন দনিট ক বশি ব মহাসাগৰ দৱিস হচিাপনেৰি ধাৰণ কৰছি যোত "আমা সকল ক সে "ৱৰাই দযি যে সোগৰখন দেনৈন দনি জীৱনত ল ৱা মুখ য ভূমকি৷ ই আমাৰ গ ৰহৰ হাওঁফাওঁ, খাদ য আৰু ঔষধৰ এক প ৰধান উৎস আৰু জৱৈমণ ডলৰ এক জটলি অংশ হচিাপ েকাম কৰ।"

বজৈ ানকি অধ যয় নদেখুৱাইছ যে মোনুহৰ কাৰ যকলাপৰ দ বাৰা সাগৰসমূহ কনেকে পৈ ৰদূষতি হয় — আম পি ৰত বিছৰ কেইবা নিযুত টন প লাষ টকিৰ আৱৰ জনা সাগৰত পলোই দণ্ডিঁ, যাৰ ফলত সাগৰীয় জীৱ-জন তু শ বাসৰুদ ধ হ পৈৰ।ে প ৰদূষণৰ আন কবোটাও ৰূপ দখো যায় । ফলত সাগৰীয় পৰৱিশেৰ প ৰত ভাবুক আহ পিৰছি। অতমিছ ধৰা (অত যধকি মাছ ধৰা) সাগৰীয় জীৱ-জন তুৰ অৱনত ঘিটাৰ আন এটা কাৰণ।

গ ৰহট ৰ আৰু মানৱতাৰ ভৱষি যতৰ বাবে সাগৰক সুৰক ষা দযি াট আমাৰ সামূহকি দায তি ব।

আমি আগবাঢ যি ৱাৰ আগত ে...

Æ পৃথৱীিৰ পৃষঠত 'মহাসাগৰ' নামৰ বশিল জলভাগ আৰু 'মহাদশে' নামৰ বৃহৎ ভূখণ ড আছ।ে মহাসাগৰসমূহ আন তঃসংযগী। মহাদশেব ৰ বভিনি ন ধৰণ েগণনা কৰবি পাৰি; আটাইতক সোধাৰণ গণনাট হ'ল সাত।

<u>Æ</u> উত তৰ গ লাৰ ধত দক ষণি গ লাৰ ধতক ৈঅধকি ভূম িআছ।ে

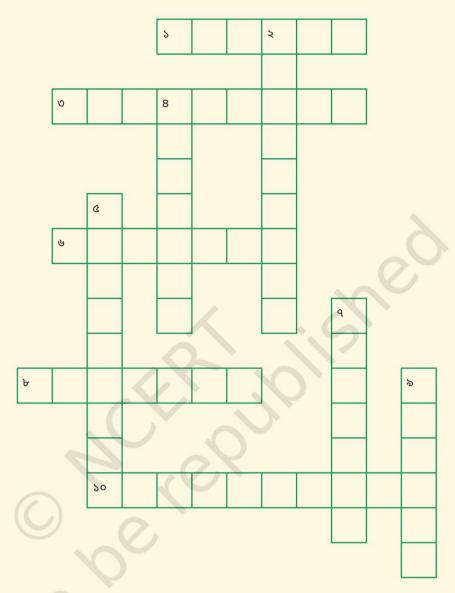
Æ মহাসাগৰসমূহে সকল ধৰণৰ সাগৰীয জীৱক সমৰ থন কৰে আৰু বশি বৰ জলবায ুত গুৰুত বপূৰ ণ ভূমিকা পালন কৰে। এতযি া তওেঁল ক মানৱীয কাৰ যকলাপৰ দ বাৰা গুৰুতৰভাৱে পে ৰভাৱতি হছৈ আৰু আমাৰ সামূহকি সুৰক ষাৰ প ৰয জন

প ৰশ ন, কাৰ য যকলাপ আৰু প ৰকল প

- ১) তলত দযি া শব দব ৰ ব যাখ যা কৰা:
 - (ক) মহাদশে
 - (খ) মহাসাগৰ
 - (গ) দ বীপ
- ২) অংকন কৰ ঁ আহক এই অধ যায ৰ মানচতি ৰব ৰ ন চ ৱাকযৈ ৻, কাগজ এখনত মহাদশেব ৰক মুক ত হাতৰে আঁকক আৰু ৰং কৰক। তাৰ পছিত আপ নাৰ অংকনট ক অধ যায ট ত থকা সাগৰ আৰু মহাদশেৰ মানচতি ৰৰ সতৈতে তুলনা কৰক।
- ৩/ কৰ ঁ আহক তলত দযি া পৃথৱীিৰ ৰূপৰখো মানচতি ৰত সকল মহাদশে আৰু মহাসাগৰৰ লবেলে লগাওক।

৪/ এই ক ৰছৱৰ ডট সমাধান কৰা

ইমূৰৰ পৰা সমূিৰলৈ

১/ সাগৰৰ দ বাৰা প ৰচুৰ পৰমািণতেউৎপাদন

৩/ ভূখণ ডৰ বৃহৎ বসি তৃত

- ৬) এখন বৃহৎ মহাদশে যাৰ ভাৰত অংশ
- ৮) মহাসাগৰৰ প ৰদূষণৰ এটা প ৰধান
 উৎস
 ১০) আটাইতক ৈঠাণ ভা মহাদশে

তললৈ

- ২) পৃথৱীিৰ আটাইতকাৈডাঙৰ দ বীপ
- ৪/ সাগৰৰ পৰা অহা বশািল ধ বংসাত মক ঢ
- ৫/ আটাইতক ৈসৰু মহাদশে
- ৭) পৃথৱীিৰ সৰ ববৃহৎ জলভাগ
- ৯) এটা ভূখণ ড (কনি তু ক
 মহাদশে) দ বাৰা আগুৰ থিকা
 সাগৰ বা সাগৰ

80